

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 81. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Kedd, április 7.

Széchenyi István.

— április 7.

Egy nagy magyar ember emlékének szentelt ünnepet ültek tegnap a sopronme gyei Nagyczenken. Széchenyi István emlékeztetének szolt az ünnep „a legnagyobb magyar“-nak, akinek ma van halála évforduló napja.

Az ilyen évforduló ugyan rendesen csinált alkalom, de akit e dátum eszünkbe juttat, kalendárium nélkül is olyan valaki, aki nem vész ki az emlékezetből. S e napok olyan napok, mikor mind több t kell arra a férfura gondolnunk, kinek halála napja most tér vissza, de élete tanítását megújítja életünknek minden napja és órája — és soha komolyabb figyelmeztetéssel, mint e most folyó napokban és órákban.

Széchenyinek nagysága kétszeres: a genialis emberé s genialis hazafié. Nemzetünk ismeretlen s keveset szereplő volt az oka, hogy Széchenyi neve az emberi kultúra történetébe nincs még beírva, ama meglátók közé, akik az emberi s a társadalmi élet törvényeit sokak előtt megsejtették.

Széchenyinek mint hazafinak genialitása nemcsak a helyes magyar politika megállapításában ütöközt ki, hanem főképp annak hirdetésében, hogy olyan kis népnek s mindenfelől szorongatott nemzetnek számára, mint a magyar, csak egy és egyféle politika lehetséges; hogy semmi ettől való eltérésnek, semmi jobbra, vagy balra végleteskedő próbálkozásnak fényűzését nem engedheti meg magának — mert míg a boldogabb, mert hatalmasabb népek és fajok legfeljebb időt mulasztanak, vagy egy kicsit fálnak mennek, ha tévednek, a ma-

gyar a legkisebb tévedése rendjén menten életével játszik. Ez a tanítás roppant népszerűtlen volt, mikor Széchenyi felvetette — de rettenetes iskola tanította meg rá a magyart, hogy genialisan igaz.

Mindent, minden korszakunknak, napunknak és programunknak történetét és tartalmát összevéve, végső soron abban kell megállapodnunk, hogy a Széchenyi magyar politikája még hosszú időre (mindaddig, míg célját, az erős, gazdag és számos magyar nemzetét el nem éri) nem egy magyar politika, hanem ugyszólván az egyedüli magyar politika.

E politika egyik felére: a még oly jogos közjogi és sérelmi politika helyett a gazdasági erő gyűjtésére, az utóbbi évek története reudjén tagadhatatlanul visszakényszerültünk. Nem tagadják, sőt elismerni való őszinteséggel nyíltan hirdetik ezt immár azok is, akik e részben politikai felfogás ellen harcolván, jutottak bele a cselekvő és kormányzó politikába.

A nagy célokról azért le nem mondunk, sőt jobban csügünk rajtuk, mint valaha.

De, s ez a Széchenyi tanítása, a földön, a valóság talaján kell feljünk haladnunk, lassan, hogy biztosan lépjünk, sőt olykor kerülő utakon is. Nem nagyon mulatságos, igen kevésbé izgató, a képzeletet s a hiúságot ki nem elégítő mód ez, — de az egyetlen mód.

Ezért nevezetes Széchenyi emlékezete s ezért hasznos és jelentőségteljes az évfordulón földézni a nagy Széchenyi szellemét.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap regeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és köz. könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünneppnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

A városi főgimnázium szertára: nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Április 11. Jótékony nőegylet közgyűlése.

Április 13. Közig. bizottsági ülés.

Április 20., 21. Gyermeknap.

Április 26. A közművelődési Egyesület közgyűlése.

Május 7. Tavaszai közgyűlés.

— A képviselőválasztások névjegyzéke. Az 1899. évi XV. t. c. 145 § a rendelete értelmében az összeíró küldöttégek munkálatai alispán, az országgyűlési képviselő-választók névjegyzékének összeállítása minden év április hó 15-én megkezdendő lévén; evégből a központi választmány folyó évi április hó 15-én és következő napjain, mindenkor délelőtt 11 órakor a vármegye székházának alispáni kistermében ülést tart, amidőn is az 1909. évre érvényes országgyűlési képviselő-választói névjegyzékek összeállítását a következő sorrendben fog eszközölni: 1. Bégaszentgyörgy, 2. Lovrin, 3. Nagykömlös, 4. Nagyszentmiklós, 5. Ozora, 6. Pancsova, 7. Párdány, 8. Törökbecse, 9. Törökkanizsa, 10. Zichyfalva, 11. Zsombolya.

— Iparülés. A városi tanács tegnap délelőtt Strosz Béla vár. főjegyző, polgármesterhelyettes elnöksége alatt iparülést tartott. Az ülésen Nesztorov Dusán s társai papucsoiparra, Németh István kisebb közművesmunkák elvégzésére, Menczer Albert bizománybeli gabona bevásárlásra és Nikolics Gyula kövezőmunkákra kaptak iparendelést.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Morris Rosenfeld költeményei.

— Kiss Arnold fordítása. —

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Néhány évvel ezelőt felfedeztek egy költőt, akinek a sok egyéb baján kívül azzal is kellett megküzdnie, hogy a nagyközönség nem értette a nyelvét. Ezt az embert, akit mindenki, aki csak néhány versét olvasta, igaz, istenkégyelte költőnek fog tartani, Morris Rosenfeldnek hívják. Élete folyása ismét fényes példa reá, hogy az igazi poéták nem bíborban születnek, hanem hogy a szenvedések, az élet szomorú sorsa váltja ki az emberekből a legszebb, a legmagasztosabb, a legemberibb gondolatokat.

Hogy ki az a Morris Rosenfeld, azt ő maga a következőkben mondja el:

„Boksában, egy kicsiny városkában, Orosz-Lengyelországban születtem — így írja le életét Rosenfeld — Nagyatyám, atyám és minden hozzátartozóm halással foglalkoztak. A kis város, ahol gyermekéveimet töltöttem, csöndes mély erdők és merengő nagy tavak közé van bekelve. Korán iskolába küldtek, ahol a szent tudományok elemeibe avattak be és megtanultam lengyelül és németül. Apámat nyomorúság, sorscsapás érte, gyermekkoromban korán magamra voltam hagyva.

18 éves koromban megházasodtam és Hollandiába mentem, ahol két hónapon át géymánthöszörű mesterséget tanultam. Azután Angliában telepedtem le. Londonban három éven át dolgoztam emberföltölti munkával a Svat Shops szabógyárak műhelyeiben. Azután Amerikába vándoroltam, ahol mind a mai napig maradtam; ott és a new-yorki szabógyárakban szabómunkássággal tengettem sokáig életemet, és ott tanultam meg énekelni elyomásról, szanvedésről és nyomorúságról. Nap-pal dolgoztam, éjszaka költeményeket írtam. A műhely levegője alásta egészségemet, a varrógép mellett munkát abba kellett hagynom. A hírlapirodalom munkásai közé szegődtem és egy-néhány éven át a legelső amerikai jargon-lapok munkatársa voltam. De itt is nyomorúságosan fizettek. Sorsom csak akkor fordult jobbra, amikor költeményeimet kötetben adtam ki. Irodalmi munkásságom ez idejében saját kiadásomban két kicsiny verskötet jelent meg „A virágfűzér“ és „Az énekek könyve“ címmel.

A fiatal ember később Kolumbia egyetemének lett a könyvtárosa, majd maga is könyvesboltot nyitott s mikor végre egy kis tőkére tett szert, Newyork egyik külvárosában házikót vett, hogy egészen költészetének élhessen.

Rosenfeld nevét akkor emlegették először, mikor a „Ghetto dalokat“ lefordították angolra, németre, franciára, lengyelre, tót, sőt cseh nyelvre is. Összes dalai megjelentek magyar nyelven is, még pedig Kiss Arnold fordításában, mely

semmivel sem áll mögötte a világnyelvek fordításainak.

Legújabb kötete megjelenése alkalmából Kiss Arnold a következőkben jellemzi Rosenfeld poszist:

Bármiről is énekeljen ez a költő: minden költeményén ott villog az ő megtepett, szomorú lelkének bubánatos hangulata, mint fekete fátyol, amely reáborul az aranyak és gyöngynek kristály csillogására... Nemcsak látja mások szenvedéseit, de átérzi azokat egész mélységükben... Irni szeretne, a költészet tündérbirodalma után van az ő vágyódása és a tollat kiszorítja ujjai közül a varrótt... Morris Rosenfeld zsargon-nyelve az orosz zsargont angol, latin, sőt olasz és francia eredetű szavakkal is bőviti. Mestere lett a költő e nyelvidiomának, melyet mintegy 9 millió ember beszél.

Kiss Arnold egy részét a Rosenfeld költeményeinek felvette „A pap hárfája“ c. kötetébe, melyet annak idején bőven ismertettünk e lapok hasábjain.

Legújabb kötetében (Morris Rosenfeld költeményei, fordította Kiss Arnold: Budapest, 1908. Deutsch Zsigmond és társa könyvkereskedése) sok van olyan, mely még más nyelvre nincsen lefordítva.

Alapított 1870.

A tavaszai idényre ajánljuk következő áruinkat:
napernyőt, kalapvirágot, keztűt, harisnyát és sokerlít,
labdát, homokjátékot, gyermekbicikliket és kocsikat.
BENÓ TESTVÉREK
357-15.2
ezelőtt Kókits A. F., divat- és rövidárukereskedés „a pillangóhoz“.
Vidéki megrendeléseket szívesen s azonnal eszközölünk.

Telefon 201. sz.

— A kulturegyesület közgyűlése. A Torontál-vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület elnöksége a következő meghívót bocsátja ki:

Meghívó.

A Torontál-vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület folyó évi április hó 26-ikán délelőtti 10 órakor tartja Nagybecskereken a vármegyeháza alispáni kistermében ez évi rendes közgyűlést, melyre van szerencsénk az egyesület t. tagjait ezennel meghívni.

A közgyűlés napirendje:

1. Elnöki megnyitó.
2. Évi jelentés.
3. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
4. Az 1908. évi költségelőirányzat megállapítása.
5. Esetleges indítványok.
6. Hitelesítő kiküldése.

Nagybecskerek, 1908. április 2-ikán.

Somfai János, Botka Béla,
egyesületi titkár, egyesületi elnök.

— **Gyermeknap adományok.** A gyermeknap alkalmából a gyermekvédő-liga javára a mai napig Szilágyi Albert titkárhoz a következő adományok folytak be: Mehlkun Dezsőné 5, Boróczy Dezső 2 08, Poroszkay Béla 1—, Schneider János Ferdinándfalva 5—, Büchler Hugó gyűjtése 850, Weisz Izidor 5—, Zachariás Sari gyűjtése 722, Hajduska Juliska gyűjtése 530, Benó testvérek 5—, Hollstein Eda Klekk gyűjtése 9560, Klekk közsege 20—, Kovalk Károly horvátkecsai tanító gyűjtése 320, Neuschl Ferencné 20—, a németeleméri tantestület iskolai gyűjtése 8—, Eliás Ferenc 2—, Szauer Árpád 350, Farkas Ignác 1—, Kuráder Imre 2—, Kadelburger Lipót 2—, Weiserschabn Lujza 120, Hiller József és Fiai 10—, Holländer Károly 1—, Csada Károly 3—, Kollarich Gábor 5—, Pleitz Fer. Pál 10—, Marcóin Jenő 10, Kertész A. 1—, Schneebacher Lajos 3—, Perger Rezső 1—, Tell Mihály 1—, Hornyák 1—, Fendler József 2—, Meszlik Imre 5—, Fein Fildőpné 2—, Bäuerle testvérek 2—, N. N. —10, Urosevics —40, Schubert Ferenc —40, Lowisser Imréné 2 korona.

A gyermekvédő-liga javára Szalay Józsefné és Dienstl Emilia ivén adakoztak: Keresztyén nőgyógyász 10 kor. özv. Schlesinger D. 5 kor. 23 fill. özv. Guttman Jakabné, Dungserszky söröződe, Lloyd társulat vendéglős 5—5 kor. Basch Ernő 4 kor. Deusch Márton, Hajduska Jenő 3—3 kor. Pestvárosi (Mayer) 2 kor. Bröder Ignác 1 kor. Összesen 43 kor. 23 fill., mely az illetők iránti hálás köszönettel átadott a liga titkárnak.

— **A kaszinóból.** A nagybecskereki kaszinó választmánya tegnap este Franz J. L. igazgató elnökségével ülést tartott, melyen résztvettek:

Alföldi Ede, dr. Annau Ernő, Balázi József, dr. Brájer Lajos, Haidegger Ödön, Knyaskó Lajos, dr. Klein Mór, Krumenecker Ferenc, Magyar Pál, dr. Nónay Pál, Szávics Sándor, Tóth István, Weisz Izidor. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után a választmány a következő új tagokat vette fel: Bárany Béla főgimn. tanár, Szekula János p. ü. számvizsgáló, Kiss István kir. számtanácsos, Boltzár László kir. telegkönyvvezető, Engel Ferenc, Landvai Marton, Ferenczy Dezső áll. tanító, dr. Kéler Béla, Meggyessy Császár közs. jegyző, Marjanov Szvetozár községi jegyző, Kvacák Nándor közs. jegyző. Elnök jelenti, hogy Arend Ferenc, az egyet. derék szolgálja az idén tölti be működésének 25-ik évét. A választmány elismerésének adott kifejezést, azonfelül pedig pénzadományban részesíti a derék embert, ki egy negyedszázadon át a kaszinói tagok teljes megalégedésére töltötte be tisztját. Végül Krumenecker Ferenc pénztáros tesz jelentést a hátralékokról s ezzel az ülés véget ért.

— **A köz- és magántisztviselők egyesületéből.** A nagybecskereki köz- és magántisztviselők egyesületének vezetősége köztudomásra hozza, hogy az egyesület által beszerzendő fára az előjegyzések, az ismert feltételek mellett, f. hó 12 ig bezárólag fogadtatnak el. Bővebb felvilágosítással Havas Dániel egyesületi titkár készséggel szolgál.

— **A vasárnapi liceális előadás.** A Torontál-vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület vasárnapi liceális előadására vonatkozólag azok közül, akik az estély sikerét előmozdították, pótlólag ki kell emelnünk Waltrich János polgári iskolai tanárt, aki a képek vetítésének munkáját vezette nagy gondnal és kiváló szakértelemmel. Ezért a kulturegyesület is meleg elismerését fejezi ki az érdemes tanárnak.

— **Nagybecskerek város egészsége.** A városi főorvos most terjesztette be Nagybecskerek város március havi egészségéről szóló jelentését. A jelentés szerint a lakosság száma 23267. Élve született a múlt hónapban 52, meghalt 74 ember, vagyis a halálozások 22 esettel mulják fölül a születéseket. A halálokok a következők: Vörheny 4, difteria 1, gyermekhasmenés 2, gümőkór 14, veleszületett gyöngeség 6, agyvérzés, gutaütés 2, szervi szívba 4, tüdőgyulladás 7, rosszindulatú álképlet 2, egyéb természetes halálok 31, vízbeülés 1. A jelentés tovább a következőket mondja: Városunk közegészségügy a jelentés havában kedvezőellen viszonyt mutat föl. A megbetegedések egyáltalában különösen a légzési szervek hurutos és lobos bántalmait, a kedvezőtlen időjáráshoz mérten sürűbben léptek föl. A hevenyragályos betegségek habár könnyebb formái, szaporaságukkal rosszul befolyásolták az egészségi állapotot. A helybeli meghaltak száma a

helyben szülöttek számát 12-vel felülmulja. Gümőkórós betegségekben 14 ember, tüdőlobban 7, vörhenyben 4, difteriában 1 ember halt meg. Trachomára megvizsgáltak 37-et, akik közül 1-et trachomásnak találtak. Az országos betegápolási alap terhére 205 szegénysorú beteg nyert orvosi ellátást. Rendőrorvosilag megvizsgáltak 4-et, akiket mind kórházba küldtek. A városi menedékházban március hónapban 25 férfi és 18 nő, összesen 43-an tartózkodtak. A megyei kórház betegforgalma a lefolyt hónapban a következő volt: felvettek 282-öt, elbocsátottak 301-et, meghalt 4 helybeli és 10 idegen. Heveny és idült ragályos betegségek lefolyása után 26 gőz és 8 formalin fertőtlenítéssel egybekötött ház és lakástisztítást végeztek. Az élelmi szerek piacát több ízben megvizsgálták, ugyszintén megvizsgálták a mészárosok, hentesek hushordó kocsjait, a bérkocsikat, vízfordó kocsjait és szamarasokat is köztisztasági szempontból s a szükséges intézkedéseket megtették.

— **Temetés.** Ma délután 4 órakor kísérték örök nyugalomra rendkívüli részvétel mellett özv. Poroszkay Ignácné szül. Kovács Katalint, Poroszkay Béla m. főügyész édesanyját. A gyász-háznál a megyei hajduk állottak díszőrséget, míg a gyászszertartást Magyar Pál pápai kamarás-plébános végezte Kögl Béla écskai plébános és Marcy Ernő segédlelkész segédletével. A temetésen megjelent a város színe-jáva, jeléül annak a népszerűségnek, amely az elhunytat és családját környezi. A gyászszertartás után a meghaldogult matronát kivitték a róm. kath. temetőbe s ott a családi sírban örök nyugalomra helyezték.

— **Községi tisztújítások a törökkanizsai járásban.** Mint Törökkanizsáról jelentik, a héson folytak le a járás több községében a tisztújítások, a melyeknek eredménye a következő:

Monostor: Biró: Masa Antal, pénztárnok Berta János, esküdtek Masa Ilés és Bórcsók Antal. Képviselőtestületi választott tagok: Masa György, Nagy Mihály, Szabó András, Zubreczki Sándor és Masa Ilés.

Feketesó: Biró: Báty Stevó, albiró Kardos József, pénztárnok Flamman Adám. Esküdtek: Ilés Ignác és Nikolin György. Képviselőtestületi választott tagok: Flamman Marton, Csönity Dusan, Sztójkov Vlada, Vuin Gyóka és Vuin Drágya.

Egyházaskér: Biró: Szabó Pál, pénztárnok Péter János, esküdtek ifj. Dömösi Antal és Dékány Péter. Képviselőtestületi választott tagok: Kiss István, Farkas Péter, ifj. Juhász István, Szabó Rafael és Abraham Péter.

Rábé: Biró: Pópiy Mátyás J., pénztárnok Pópiy János G., esküdtek Agoston Antal és Pópiy József Jakab. Képviselőtestületi választott tagok: Molnár Pál, Pópiy Gáspár és Varga János.

Deszk: Biró: Frányó József, albiró Stevanov Ráda, pénztárnok Vlasity Szvetozár, közgyám Kovács Antal, esküdtek Káity Lajos, Lakatos István, Stevanov Nenád és Jancsik Jektomir.

Kübekháza: Képviselők: Rudits Ferenc, ifj. Langl Ferenc, Opped György, Knoploch Péter és Ruppáner Ferenc.

Szanád: Képviselők: Birdity Máxa, Csveity Stevó, Trifunov Milos és Todorov Vlada. **Tor-Józseffalva:** Képviselők: Nincsiy Uros, Bikity Laza, Miókov Péra, Ringhoffer Andor és Janikovics József.

Tiszszentmiklós: Képviselők: Mirkov Tósa, Jóity Glisa, Vilovszki Vlada, Tyirity Uros, Popov Triva, Bahity Máxa, Ritter Ferenc, Pinter Marton, Walleskievics Rezső és Mikovity Mily.

Szörégh: Képviselők: Markov Milivoj, Péin Joca, Gyuracski István, Vörös János közsép és Lakatos Ferenc.

Csóka: Képviselők: Perr Gyula, Zsoldos Pál, Kulcsár József, Kapuai Mihály, Korponai Ferenc, Czeglédi Pál, Balázs János, Hecskó Mihály, Vrábel Ferenc és Korda András.

Oroszlamos: Képviselők: Pekarov Mita, Rádin Milkó, Lázia Vászsa, Arsenov Zsarkó és Mendergés Dána.

Óbés: Képviselők: Flori Juon, Jankuleszku Andria, Imbronye Ilija, Mikolecsán Mitru, Krecsun Alexa, Pezsár Romulusz, Angyelán Pál. **Jázova:** Képviselők: Szemerédi István, id. Vastag Lajos, Kis György, Faggyss Antal, Piri Antal, Révész János, Csépe József és Tóth Pál Mihály.

Törökkanizsa: Képviselők: Baity Dina, Vidákov Zsiva, Gyákov Jásó, Bálint Károly.

Nagy köszönettel tartozunk kiváló képességű földünknek, hogy olyanoknak is alkalmat nyújt e költemények olvasására, kik a jargont nem értik. Mert végigolvasva e kötetet, igazat kell adnunk a jeles fordítónak, hogy e dalok poétája az igazi költők sorába tartozik, mert nemcsak szépen énekelt, de igazságért, jogért, az emberiségért szállt síkra.

A legsikerültebb költemények egyike „Az én fiam” című, mely a Kiss Arnold remek fordításában így hangzik:

Egy kicsi fiam van nekem,
Egy édes kis legény, —
Ha látom őt, azt gondolom:
Egész világ enyém.

De ritkán látom őt, szegényt,
Ébren nem láthatom, —
Ha én jövök, már szendereg:
Az én kis angyalom.

A munka korán tova üz,
És este hoz haza.
Nem nézhetem fiam szemét,
Nem láthatom soha.

Haza verődöm reszketőn,
Halovány nóm fogad:
„Oly kedves volt szép angyalunk!
Oly édes kis fiad”.

Hogy gagyogott, hogy kérdezett:
„Oh édes jó mama!
Mikor jön, hoz krajcárt nekem
A drága jó apa?”

Agyánál termek nesztelen:
Oh kell, hogy meglegyen!
Oh nézzen egyszer végre rám,
En drága gyermekem.

Kicsiny agyánál állok én,
Már mozog ajaka, —
Álmában szól félhangosan:
„Oh hol van jó apa?”

Megcsókolom két kék szemét,
Megnyilik. — Gyermekem!
Már rámtékit, — már rámtékit, —
S lezárul hirtelen.

„Itt áll apád, édes fiam!
Krajcárt hozott haza!”
S álmban szól szép gyermekem:
„Oh, hol van jó apa?”

Ugy összeszorul kebelem,
Hogy hallom sóhaját:
„Majd egykor fiam! ébredel,
De nem lesz már apád!” — — —

De nem lehet meghatottság nélkül végigolvasni a műhely s a varrógépről szóló költeményeket sem, melyekben a szerző a „Sápadt legény” vigasztalan sorát énekli meg.

A „Népm dalai” közül a „Szephirah” és a „Látomás” kapták meg leginkább e sorok iróját.

A kötet legterjedelmesebb része az „Élet dalai” foglalkozik, melyek között néhány pompás versre akadunk, olyanokra, amelyekért egyik elismert nagy költőnek sem kellene résztelknie.

Szivet-lelket gyönyörködítő olvasmány ez a könyv, egyaránt dicsősége a sokat szenvedett költőnek és nagy érdeme a fordítónak, ki nem adhatta volna vissza oly híven Rosenfeld eszméit, ha maga is nem volna költő a javából. —r.

Az állandóan csapon tartott
Szent-István sörön
kívül kapható naponta friss
müncheni Spatenbräu
Marcoín Jenő kaszinó-vendéglősnél.

Pálfi János, Matheim József, Perkucsin Vikentia és Dus Vince.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az ipari tanfolyamok céljaira a nagybecskereki takarékpénztár igazgatósága 50 koronát szavazott meg, mely nemes adományért e helyen is meleg köszönetet fejezi ki a tanfolyamok vezetősége.

„Buziási Phönix ásványvíz” már a rómaiak idejében világhírű volt páratlan gyógyhatásáról és átitó izéről. Most Muschong Jakab, a buzai fürdő új tulajdonosa kiváló szakértelemmel és a legnagyobb aldozat-készséggel fogott hozzá, hogy a csodás gyógyhatású víz használatát mindenkinek lehetővé tegye. A „Buziási Phönix Ásványvíz” kintinó hatását vese és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgyúti és fővényképződésnél, a légutak és kiválasztó szervek hurutos bántalmainál a legnevesebb orvostanárak elismerték. Kellemes, kissé savanykás ízű, vasmentes szénsavdús tartalma a legkiválóbb asztali vízzé teszi. Járványos betegségek ellen a legbiztosabb óvszer.

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén a házszabályrevízió hetek óta folyó hosszú vitájában eljutottak a második határközhöz, a mennyiben ma a Ház nagy többsége megszavazta a revízió második szakaszát is. Közben az ülés elég mozgalmas volt, mert az elnök Rakovszky alelnök egyremásra megvonta a szót, amit a balpártiak és nemzetiségiek nagy zajongással kísérték.

Az ülést Justh Gyula elnök nyitotta meg, de csakhamar Rakovszky István alelnök vette át tőle az elnöklést.

A jegyzőkönyv hitelesítése után nyomban áttérnek a házszabályrevízió második szakaszának tárgyalására.

Elsőnek Vlád Aurél beszél, aki határozati javaslatot és módosításokat terjeszt be a második szakaszhoz.

Hoffmann Ottó szintén két módosítást nyújt be. Közbe beszél a balpárt sikeréről, hogy a katonai kérdéseket sikerült nekik kikapcsolatni a sürgősséghez.

Az elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Molnár Jenő: Hiszen ez a tárgyhöz tartozik.

Rakovszky elnök: A képviselő urnak semmi köze hozzá.

Molnár Jenő visszautasítja az elnöknek ezt a hangját s kritizálja az eljárását, de az elnök csakhamar megvonja tőle a szót.

Petrovics István is az elnök eljárását bírálja, mire Rakovszky tőle is megvonja a szót.

Ivánka Milán határozati javaslatot nyújt be, mivel azonban tovább eltér a tárgytól, az elnök megvonja tőle a szót.

Maniu Gyula a szövegvonások miatt kritizálja az elnököt.

Hodzsza Milán tiltakozik az elnöki erőszakoskodások ellen.

Rakovszky elnök ezért rendretasítja s megvonja tőle a szót.

A nemzetiségi párt erre zajongva kivonul a teremből.

Az elnök most konstatálja, hogy több szó nincs s ezért a vitát berekeszti.

Majd megállapítja, hogy a zárószó jogával a következők élhetnek: Nagy György, Mezöfi Vilmos, Szkicsák Ferenc, Pilis István, Bozóky Árpád, Maniu Gyula, Damján Vazul és Farkasházi Zsigmond.

Nagy György belekezd zárószavába, de mivel eltér a tárgytól, Rakovszky elnök hamar megvonja tőle a szót.

A többi számára jogosított képviselők közül csak Farkasházi Zsigmond volt jelen s így egyedül ő mondhatta el záróbeszédét, míg a többiek elestek a szólás jogától.

E közben Szmezsányi György és Nagy György visszavonják indítványait.

Farkasházi Zsigmond a kérdések

föltevéséhez szól, míg Nagy György a Ház határozatképességét kívánja megállapítani.

Az elnök elrendeli a képviselők megszámolását, amelynek eredményeképpen konstatálja, hogy 116 képviselő van jelen s így a Ház határozatképes.

Most következett a szavazás, amely azzal végződött, hogy a nagy többség a második szakaszt Mérey Lajos indítványával elfogadta, míg a többi összes módosításokat és határozati javaslatokat elvetette.

Ezzel az ülés véget ért.

A házszabályrevízió.

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A házszabályrevízióhoz a kormány több módosítást kíván még benyújtani. A módosítások ügyében ma értekezlet volt, amelyen jelen volt Wekerle Sándor, Andrássy Gyula gróf, Justh Gyula, Návay Lajos és Thoroczky Viktor báró.

A bankkérdés.

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A bankkérdésben kiküldött parlamenti bizottság ma délben ülést tartott, a melyen a kijelölt szakértők meghívásával foglalkozott. Az ülésen abban állapodott meg a bizottság, hogy a szakértőket a husvétii szünet után hívja meg.

A jövő évi költségvetés.

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint jól értesült forrásból jelentik, a jövő évi költségvetési vita még e hó végén megkezdődik. A költségvetés általános vitája négy órás ülések keretében fog folyni néhány napig, később azonban a régi házszabályok szerint egy órával meghosszabbítják az üléseket. Mivel a kormány az általános vitánál nem vár obstrukciós eljárást, az általános vita ez öt órás ülések keretében fog lefolyni. Az általános vita befejeztével azonban a kormány végét akarja szakítani annak a vizságnak, hogy a részletes vita négy-öt hónapig elhúzódjék. Itt már a kormány alkalmazásba kívánja venni az új házszabályoknak a sürgősségre vonatkozó rendelkezéseit. Nem a maga egész szigorúságában, úgy hogy tíz, vagy tizenhat órás üléseket tartatna, hanem csak naponta nyolc óra hosszat fogja a parlamentet tanácskozásra együtt tartani. A kormány reméli, hogy a nyolc órás ülések elégségesek lesznek arra, hogy a költségvetési vitát kellőképpen megrövidítsék. Ettől a tervétől a kormány csak akkor térne el, ha esetleg obstrukciós jelleget öltene a vita, ami azonban nem valószínű. Ugy számítja a kormány, hogy a költségvetési vitát a Ház május végéig befejezi, amikor azután még vagy hat hétig a többi elintézésre váró ügyekkel foglalkozik s ezek elintézésével kezdődnek a nagy nyári szünet.

A képviselőház husvétii szünete.

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint politikai körökben hiszik, a képviselőház husvétii szünete már e héten pénteken fogja kezdetét venni s április 23-ikáig fog tartani. A husvét utáni első ülésen a ház ujjalakítását végzi el, nevezetesen új alelnököket, jegyzőket és bizottságokat választ. Ezután következnek tárgyalásra mindazok az ügyek, a melyeket a kormány a házszabályrevízió miatt visszavont.

Tűz a földmívelési miniszteriumban

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A földmívelési miniszteriumban ma délelőtt az első emeleten az elnöki segédhivatalban ismeretlen okból tűz támadt. Csakhamar ott termettek a tűzoltók, akik a tüzet rövid idő alatt eloltották, úgy hogy csak egy szekrény égett el egy csomó jelentéktelen nyomtatvánnyal.

Rejtélyes gyilkosság.

Budapest, április 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Nagyváradról sürgönyzik, ott Feltóthy Ödön volt 48-as honvédbuszár-

hadnagyot szállásadónője, özv. Szilágyi Istvánné fejszéval agyonverte. Az asszony bevallotta tettét, de hogy miért tette, arra olyan zavaros feleleteket adott, hogy azt hiszik, hogy az asszony megőrült.

Határidő-üzlet.

Budapest, április 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	21.92 — —
Buza (májusra 1908.)	21.90 — —
Buza (októberre 1908.)	18.82 — —
Rozs (áprilisra 1908.)	19.60 — —
Rozs (októberre 1908.)	16.50 — —
Zab (áprilisra 1908.)	14.32 — —
Tengeri (májusra 1908.)	12.52 — —

Közgazdaság.

A vármegyei cséplési szabályrendelet.

(Befejező közlemény.)

8. §. Az engedély megadására jogosított hatóság, a helyi körülmények figyelembe vételével, a tűzrendészeti szempontból szükséges egyéb óvó intézkedések megtételét elrendelni, véghatározatában azokat részletesen felsorolni, az engedélyeset erre szorítani és ellenőrizni köteles. Ebből a célból a hatóság a behordás és cséplés tartama alatt az udvarokban bármikor megjelenhet.

9. §. Miután a 7. §. a) pontjában megjelölt legkisebb területek alatt az egész beltélek értendő, az engedély kiadása alkalmával az erre hivatott hatóság, a mennyiben ezt szükségesnek találja, elrendelheti az udvart és kertet (gazdasági udvart) elválasztó kerítésnek teljes eltávolítását, esetleg hátrahatolását a cséplés tartamára.

Két egymással szomszédos teleknél a szükséghez képest a cséplés tartamára a szétválasztó kerítés egy o'y terjedelmű részének, melyen át tűzfecskendő kényelmesen átvihető, földig való lebontása is elrendelhető.

10. §. A bejelentett kérelem felett a 2. §-ban megjelölt bizottság a helyszíni szemlét 3 nap alatt megtartani, a 11. §-ban megállapított hatóság pedig határozatát a bejelentéstől számított 8 nap alatt meghozni és azt nyomban szóbelileg, vagy írásban a féllel közölni és felebbezési jogára figyelmeztetni köteles.

11. §. A cséplési engedélyek megadására az 1886. évi XXII. t. c. 21. §. g) pontja alapján a helyszíni szemlét tartott községi bíró, (vagy helyettese) a községi (kőr) jegyzővel (vagy helyettesével) és az előjáróság egy tagjával a tűzoltóparancsnok meghallgatása után van jogosítva. Ha a tűzoltó parancsnok javaslata a 2. §-ban jelzett okokból rendelkezésre nem állana, ennek hiányában is köteles az előjáróság határozatot hozni.

Felebbezési hatóságok: II. fokban a járási főszolgabíró, III. fokban a vármegye alispánja. Felebbezési határidő: 15 nap. Felebbezési jog az érdekeltet és szomszédait illeti meg.

Két érdemileg egybehangzó határozat ellen az 1901. évi XX. t. c. 2. §-a értelmében további felebbezésnek nincs helye.

12. §. Felebbezés esetén a II. fokú hatóság a felebbezéseket községenként összegyűjti és egy községből beérkezett felebbezéseket egy kiszállással köteles elintézni, ha helyszíni szemlének szüksége felmerül.

A felebbezett ügyek 15 nap alatt elintézendők. A kiszállás folytán felmerülő költségekről szabályszerű utiszámla készítenendő és az a létesített vármegyei tűzrendészeti alap terhére érvényesíthető.

A III. fokú határozat is 15 nap alatt meghozandó.

Hogy pedig a II. fokú hatóság minden községben egy kiszállással elintézhesse a felebbezett ügyeket, kötelesek a községi előjárók a 14. §-ban megállapított határidőket betartani. A II. fokú hatóság eljárásáról köteles jegyzőkönyvet felvenni.

13. §. A községi előjárók a 6 §-ban megállapított engedélydjön felül semmiféle díjazást a felektől nem követelhetnek és nem fogadhatnak el.

A községhezától 15 kilométer távolságon túl fekvő udvarok megvizsgálásához a bizottság követelheti azonban, hogy a folyamodó fuvar bocsásson rendelkezésre, amit ha megtenni vonakodna, folyamodó költségére elfogad használatos, a szabályszerű előfogati díjak megtérítése ellenében.

14. §. A cséplési (morzsolási) engedélyek bejelentésére minden évben június 1—10. között köteles a községi előjáróság három ízben dobzóval vagy más a községben szokásos hirdetői módon minden előzetes felsőbb hatósági figyelmeztetés vagy felhívás nélkül a lakosság figyelmét felhívni.

A bejelentéseket június 25-ig kell a lakosságnak eszközölni; s így módon minden község-

ben az utolsó bejelentés július hó 3-ig határozat tal elintézendő.

Felbontás esetén a 4. §-ban megállapított kimutatás hitelesített kivonata a felbontás bejelentése után azonnal, legkésőbb 3 nap alatt a járási főszolgabíróhoz beterjesztendő.

A június 26-tól kezdve, esetleg beadott bejelentéseket elbíró határozatok ellen beadott felbontások azonnal a főszolgabíróhoz terjesztendők be.

A II. fokú hatóság amennyiben a beadott felbontások következtében a községben már ki nem szállott, a késedelmes bejelentésen alapuló felbontást is tartozik a többi felbontásokkal együtt egy kiállítás alatt elintézni, minden más esetben azonban a fél köteleességére száll ki a helyszínre.

15. §. Azok, akik hatósági engedély nélkül a község belterületén az 1. §-ban megállapított jellegű gépek valamelyikével cséplésnek vagy morzsoltatnak, továbbá azok, akik a cséplési engedélyek kiszolgáltatása alkalmával meghagyott különleges óvó rendszabályokat be nem tartják, kihágást követnek el és a mennyiben az 1879. évi 40. t.-c. vagy a megyei tűzrendészeti szabályrendelet másként nem rendelkezik, 100 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendők. Ismétlődés esetén a pénzbírság mellett még 3 napig terjedhető elzárás is alkalmazandó.

16. §. A 15. §-ban említett kihágások elbírálására illetékesek: első fokban: a járási főszolgabíró; második fokban: a vármegye alispánja; harmadik fokban: a belügyminiszter.

17. §. Ezen szabályrendelet, a miniszteri jóváhagyást követő meghirdetés után 15 nap múlva lép életbe.

A legszebb, legjobb és mindenütt legkedveltebb védjegyesbicikliket — 96 K-tól kezdve — egész a határig teljesen vám- és tehermentesen szállítjuk. (313-12.4)

Sok évi jóállás. — Egyszerű kivitelű kerékpárok olcsóbbak. — Összes hozzáférő részek Berlinből szállítanak. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kérjük legelső-osztályú gyártmányainkat alacsonyabb árral levő csekélyebb értékű árukkal össze nem hasonlítani. Multiplex-Fahrrad-Industrie, Berlin, 17. Gitschinerstr. 15.

789/1908. sz.

359-3.1

Versenyárgyalási hirdetmény.

Torontálvármegye közigazgatási bizottságának 841/1908. számú határozatával jóváhagyott terv és költségvetés alapján Bókán építendő

egy tanterem és tanítóilak építési

munkálata, mely építkezés folyó év tavaszán kezdendő meg és folyó évi szeptember hó 1-ig teljesen befejezendő és használatra készen átadandó. Az írás- és szóbeli versenyárgyalás f. évi április hó 28-án d. e. 10 órakor a község házában tartatik meg.

Kikiáltási ár 10074 kor 54 fillér, melynek 5% -a bántpénz gyanánt készpénzben vagy ovadékképes papirokban a tárgyalás előtt a községi pénztárba lefizetendő. Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak. Csak azon építőiparosok pályázata lesz figyelembe véve, akik képesítéssel bírnak vagy ajánlataikban képesítéssel bíró megbizottáikat megnevezik. Vállalkozó csakis hazai anyaggal és hazai munkásokkal építhet. Vállalkozó az építési összeget két részletben kapja meg a községi pénztárból és pedig felét akkor, ha az épület tető alá kerül, a másik felét pedig az államépítészeti hivatal részéről történt felülvizsgálat és az épület átvétele után. A beérkezett írás- vagy szóbeli ajánlatok közül az előjáróság, illetve a képviselőtestület az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhat.

A terv, részletes költségvetés és egyéb feltételek a hivatalos órák alatt a községi jegyzői irodában betekintheők.

Bóka, 1908 évi március hó 23.

359-3.1

Községi előjáróság.

11439. tkvi szám. 1907.

352-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

Az antalfalvai kir. jár. bír., mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Poroszkay Béla m. főügyész által képviselt Oppova községe javára 79 kor. 68 fillér tőke, ennek 1907. évi május 11-től járó 5% kamatai, 59 kor. 10 fill. eddigi, 16 kor. 45 fill. jelenlegi s a még felmerülendő költségek kielégítése végett az 1881 : LX. t.-c. 144. §-a alapján Popov Milán oppovai lakos ellen az antalfalvai kir. jár.-bíróshoz tartozó Oppova községben fekvő nem tkvezett 248. öi. számú ház 800 korona becsárban az árverést elrendeli s azt, valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Oppova község házában 1908. évi április 24. d. (huszonnégy) napjának délelőtt 9 órájkor fog megtartatni a következők egy a tkvi hivatalban, mint Oppova község házában kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.

2. Ezen árverésen a fenti ingatlanok a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

3. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 80 kor.-t készpénzben vagy értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881 : LX. t.-c. 170. §-a érte mében a bántpénz előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt ugyanannak kiszolgáltatni.

Kelt Antalfalván, a kir. járásbíróshoz mint telekkönyvi hatóságnál, 1907. évi dec. hó 28. napján.

Kocsis,
kir. aljársbíró.

Üzlettulajdonosok figyelmébe.

Mérlegképes könyvelő,

magyar, német levelező, elsőrendű irodai erő ajánlkozik **fél napi, vagy esti foglalkozásra.** Elfogad könyvek berendezését és mérlegezést, oktatást ad az egyszerű és kettős könyvvitelben, valamint magyar és német kereskedelmi levelezésben, mérsékelt díjazás mellett.

Szíves megkeresések „Megbízható” jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 30-x.30

BUZIÁSI PHÖNIX ASVÁNYVÍZ

VESE-ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.

KELLEMEK, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,

RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.

ORVOSILAG AJÁNLVA.

ORVOSILAG AJÁNLVA.

lvógygmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemé- 23-152.40
dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-
sának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség :

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

A legjobb,
legelterjedtebb,
legolvasottabb
budapesti napilap

„AZ ÚJSÁG”

Terjedelme naponként 28—32 oldal. Unneppnap 60—100 oldal.

Hetenként „Asszony” és „Gyermek” melléklet. 337-1.1

Megrendelő cím: „AZ ÚJSÁG” kiadóhivatala (Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.)

Előfizetési

ára:

Egész évre:
28 korona.

Fél évre:
14 korona.

Negyedévre:
7 korona.

Egy hónapra:
2 kor. 40 fill.